

Falkenes udbredelse og forekomst i Danmark.

II. Lærkefalk (*Falco s. subbuteo* L.), Dværgfalk (*F. columbarius aesalon* Tunst.) og Aftenfalk (*F. v. vespertinus* L.).¹⁾

Af TORBEN DONARK.

(With a Summary in English: The Distribution and the Occurrence of the Falcons in Denmark. II. The Hobby (*Falco s. subbuteo* L.), the Merlin (*F. columbarius aesalon* Tunst.) and the Red-footed Falcon (*F. v. vespertinus* L.).)

(Dansk zootopografisk undersøgelse vedrørende fugle; beretning nr. 27).

Lærkefalk (*Falco s. subbuteo* L.).

Geografisk udbredelse. Lærkefalken er udbredt som ynglefugl over det meste af Europa og store dele af Asien. Fra England og Portugal i vest til Altai i øst, fra Sverige og Finland i nord til middelhavslandene og Lilleasien i syd yngler denne smukke lille falk. I største delen af dette store område er den dog kun spredt og fåtalligt forekommende, fra flere lande meldes om tilbagegang i hyppighed og mange steder er arten nu sjælden. I Norge er ifølge LØVENSKIOLD (1947–49) intet redefund gjort siden 1870, og i Sverige er arten fåtallig fra Skåne til Dalarna, uregelmæssigt ynglende endnu nordligere (F.ö.S.F. 1949).

Forekomst i Danmark. PONTOPPIDAN (1763) omtaler uden yderligere kommentarer Lærkefalken fra Danmark. Omkring dette tidspunkt har arten antagelig været meget fåtallig på Sjælland, for 1765 kunne Chr.V.s falkonermester ikke skaffe Lærkefalke fra Danmark trods strengt kongeligt påbud og meget store anstrengelser (JACOBSEN 1848). Af oplysninger om yngleforekomst i hele landet eller væsentlige dele deraf foreligger der følgende:

1823: Alm., yngler her i landet (TEILMANN).

1852: Temmelig alm. her, har ofte fundet dens rede (KJÆRBØLLING).

1875–77: Stadig temmelig alm. (KJÆRBØLLING).

¹⁾ Falkenes udbredelse og forekomst i Danmark I findes i Dansk Orn. For. Tidsskr. **46**, 1952, p. 140.

- 1833–85: Aftaget betydeligt i antal på Sjælland i nævnte tidsrum (HOLTEN D. O. F. T. 19).
- 1892: »... da den som ynglende nærmest maa kaldes sjælden her i Landet,« (BARFOD).
- 1906: Ikke helt sjælden som ynglende (WINGE).
- 1911: På omtrent alle egnede steder, hvor jeg har søgt arten, har jeg fundet den, i juni 1909 således 7 beboede reder i Nordsjælland (WEIBÜLL D. O. F. T. 5).
- 1926: Findes spredt som ynglende over hele landet, men nu i meget ringe antal (KOEFOED).
- 1931: Vel endnu en ikke helt sjælden ynglefugl, nu dog betydeligt aftaget flere steder, dog anses den åbenbart at være sjældnere end den virkeligt er (SCHIÖLER).
- 1938: Fåtallig ynglefugl (SALOMONSEN).
- 1946: »Formerly a fairly common breeder in the woods, but very greatly reduced in numbers and is now a comparative rare bird. Cause of decrease unknown.« (JESPERSEN).
- 1946: Fåtallig ynglefugl, fåtallig på gennemrejse (LÖPPENTHIN).

Med ovenstående som grundlag har Lærkefalken altså været alm. eller temmelig alm. i Danmark til omkring 1880, derefter omtales arten som fåtallig eller temmelig sjælden. WEIBÜLLS iagttagelser fra Nordsjælland omkring 1910 er eneste undtagelse og må vel forstås som en usædvanlig heldig kombination af pletvis rigelig forekomst og dygtigt feltornithologisk undersøgelsesarbejde.

Det nye materiale, der er tilgået nærværende undersøgelse, bekræfter desværre med al ønskelig tydelighed Lærkefalkens sjældenhed. Som et led i bestræbelserne for at bevare de få ynglepar vi har tilbage, vil ingen ynglelokaliteter efter 1940 blive nævnt, en kedelig men nødvendig sikkerhedsforanstaltning, som flere meddelere iøvrigt har stillet krav om.

Omkring 1950 er der begrundet sandsynlighed for, at 9 par Lærkefalke yngler; der ligger ikke redefund bag alle, men gentagne iagttagelser i yngletiden på samme lokalitet bør dog med forbehold være at regne som ynglefund. Hertil kommer et ukendt antal oversete, dog næppe mere end højst ligeså mange til. Bestanden må således formodes at være 10–20 par.

Den er spredt over hele landet, såvel i Jylland som på de større øer; endog en ganske lille ø har i flere år haft sit par.

Danske Lærkefalkes trækretning er ukendt. Der foreligger en enkelt tilbagemelding fra Frankrig, hvad der kan tyde på SV.-træk, men noget definitivt kan der selvfølgelig ikke udledes af et enkelt fund. Svenske iagttagelser fra Falsterbo og Ottenby viser, at dette lands Lærkefalker i større antal må trække ud andre steder end ved disse vigtige udfaldsveje. RUDEBECK (1950) fremsætter formodningen, at Lærkefalken hører til de ret få arter, der trækker stik S.

Som trækgæst er arten fåtallig over øst-Danmark, sjældent i Jylland, der i hvert fald om efteråret sikkert kun berøres af den lille vstdanske ynglebestand. Forårstrækket indledes i de sidste dage i april og er i det væsentlige afsluttet midt i maj. Efterårstrækket begynder omkring 20. august og vedvarer til primo oktober, flertallet passerer i første halvdel af dette tidsrum. Tidligste sikre iagttagelse 21. april, seneste sikre 13. oktober.

I D.F. IV er Lærkefalken angivet fundet ynglende i følgende distrikter: 1, 14, 20, 22a, 22b, 25, 28, 29, 32, 34, 36, 39a, 39b, 40, 41, 42, 43, 44, 45a, 45b, 46, 47, 52 og 53.

Fra de enkelte distrikter foreligger der følgende oplysninger:

1. (Skagen-Frederikshavn). »Yngler hist og her og vistnok ikke saa ganske sjældent i Vendsyssel,« meget alm. på forårstræk; om et besøg i Ulvskoven, hvor arten ikke ynglede, foretaget 18.5.1857 meddeles: »traf et stort Antal Lærkefalker, der især havde taget Sæde ved aabne Pladser i Skoven, og hvor stundom 3-4 sade ganske nær sammen« (FISCHER 1862). Kuld fra Rævdals kjær 7.6.1857 i Z.M. Fåtallig på træk (BANG D.z.u.). Tilfældig (D.F. I). Forekommer næppe ved Skagen, ikke iagttaget af A. HEILMANN.
2. (Hjørring-Brønderslev). Sk. Baggessvogn 5.6.1920 ♂ ad. Ses af og til (HORNEMANN D.z.u. 1932). Tilfældig (D.F. I).
3. (Læsø). Set af og til (A. MADSEN).
4. (Sydøstl. Vendsyssel). Sk. Dronninglund 8.8.1857 ♂. Kuld fra Havens skov 1858 og Dronninglund 12.6.1866 i Z.M. Set ved Hals 19.8. og 22.8.1935 (SCHELDE D.z.u.). Ses på efterårstræk (G. A. GRAAE). Set på træk ved Flauenskjold august-september før 1947 (J. LARSEN).
5. (Sydvestl. Vendsyssel). Sjældent på træk (USSING D.z.u.). Ses nu og da (RASMUSSEN D.z.u.).
6. (Nordl. Thy og V.-Hanherred). Sjældent på træk (USSING

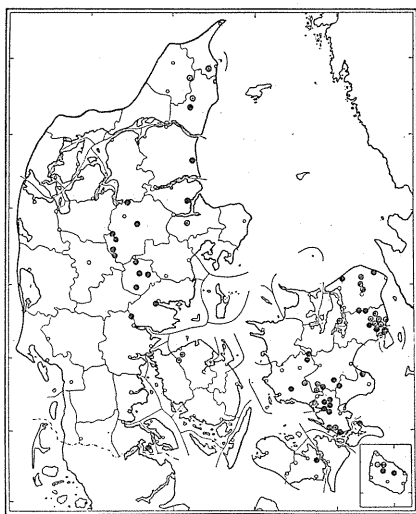

Fig. 1. Lærkefalkens (*Falco subbuteo* L.) yngleforekomst i Danmark. ○ redefund for 1900, ● redefund 1900-39.

The breeding-distribution of the Hobby (*Falco subbuteo* L.) in Denmark. ○ eyrie-ascertainment un to 1900, ● eyrie-ascertainment 1900-39.

D.z.u.). Sjælden på træ i Svinkløv plgt. (WITTRUP D.z.u.). Set ved Glombak 22.8.1934.

7. (Sydl. Thy): Set Hassing kirkegård 12.10.1937 (PEDERSEN D.z.u.). set enkelte gange i årenes løb (A. JOHANSEN).
9. (Salling). Set en halv snes gange på over 25 år, mest tidligt på efteråret, yngler næppe på egnen (K. ENNA JENSEN).
11. (Ø.-Himmerland). Sk. Vivegård 21.9.1916 ♂ juv. og ♀ ad. Sk. Visborggård 30.6.1916, efterår 1918 ♀ ad., 20.5.1919 ♀ ad., 12.9.1919 ♂, 24.5.1922 ♀ ad. og 7.7.1930 ♀. Sk. Falslev plgt. 29.8.1929 juv. Set ved Bettesø sept. 1930. Fåtalig, muligvis ynglende i Visborggård skov; bevis mangler (RASMUSSEN D.z.u.). Sparsom på træ, rede i Toft skov 1931 (KYED D.z.u.). Ikke ynglende, set i Ålborg slots have 1933 (GALLE D.z.u.). Har aldrig hørt tale om fund af rede eller yngel (RASMUSSEN D.O.F.T. 33). Ses sjældent (K. O. PEDERSEN). Vides ikke iagttaget på Buderupholm statskovdistrikt (J. HVASS).
- 13a.(S. for Randers, fjord). Kuld fra Klausholm 7.6.1896 (WELLER 1900). Ret sjælden 1866-72 (FENCKER 1873).
- 13b.(Randers-Mariager). Sk. Gessinggård 5.6.1918 ♂ ad. Fåtalig trækfugl har for få år siden ynglet i Gessinggård skov (STEINBACH D.z.u. 1936).
14. (Viborg). Kuld fra Haurdal ved Kjellerup 7.7.1907, nu i Z.M. Ses, men ikke så ofte som Dværgfalk i egnen af Bøllingsø 1905-30

- (CHRISTIANI D.O.F.T. 24). Yngler fåtalligt i Viborgeggen således i Ulvedal, Stendal, Havredal og Kompedal pltgr. 1917, dog kun 1 par hvert sted (H. WEIS D.F. I). Rede i Sødal skov 1921; i træktiden træffes den oftere (D.F. I). Ynglefugl i Vindum skov 1917 (H. WEIS D.F. III). 1 par med unger i Stendalgård pltg. 1936 (J. JENSEN). Sk. ved Viborg 24.8.1943 og 23.8.1949. Palstrup skovdistrikt: ses kun på trækk efterår og forår (P. LARSEN).
15. (Holstebro-Skive). Ses ret ofte i Feldborg pltg., hvor den sandsynligvis yngler (D.O.F.T. 41). Feldborg skovdistrikt: ses nu og da (S. PLOUGHELD).
16. (V. for Struer-Holstebro). Sk. Vind 6.10.1916 ad. Yngler ikke på Klosterhedens skovdistrikt (K. NEDERGAARD-HANSEN).
17. (Ringkøbing). Sk. ved Ringkøbing 17.8.1897 (D.O.F.T. 31).
18. (Herning). Set ved Studsgård 24.4.1933 (OVERGAARD D.F. IV). Sk. Aulum 20.9.1942 ♂ juv.
19. (Brande-Give). Ikke ynglefugl, men ses og skydes ikke sjældent om efteråret (CHRISTOPHERSEN D.z.u.).
20. (S. for Silkeborg). Sk. ved Nørre Snede 21.8.1918 ♀. Årlig ynglefugl; ret jævnlgt set hver sommer (D.F. I). Sk. Addit sept. 1925 ♂ juv., Salten aug. 1928, Svejlbæk 6.7.1936 ♀ ad. Redefund i Sønder-skov 21.6.1926, i Sepstrup krat juni 1927 og ved Salten Langsø 1929 og 1930 (POULSEN F. & F. 44).
21. (Silkeborg-Århus). Sk. ved Frijsenborg 16.6.1887 ♀, ved Silke-borg sept. 1910, aug. 1923 ♀ ad., 6.8.1924 juv., 28.8.1924 ♀ juv. og 7.9.1933 ♂ ad., Kvottrup 28.8.1925, Lemming 13.6.1931 og Bra-brand 22.8.1934 ♀. Ikke alm., men ses jævnligt i træktiden; ikke i tiltagende; vides ikke at yngle til stadighed (POULSEN D.z.u.). Fåtallig ynglefugl; i de senere år set jævnligt i Nordskov og om-kring Hårup-Resenbro (POULSEN F. & F. 44).
- 22a. (Ebeltoft). Yngler undertiden i egnen omkring Skaføgård (ESTRUP D.O.F.T. 8).
- 22b. (Grenå). Sk. Benzon 8.7.1914 ♀ ad., Gerrild 21.8.1920, 10.8.1921 og 16.8.1933 ♂ juv., ved Grenå 15.8.1939.
23. (Samsø). Kun set 1 gang på ca. 50 år, omkring 1935 (A. NIELSEN).
24. (Horsens). Set jævnligt ved Tåning ca. 1875-1915 (RANDLØV D.O.F.T. 10). 1 par iagttoges i en rågekoloni i Serritslevgård skov 11.5.1878; redefund i Bygholm skov 16.5.1892 (FABER 1898). Sk. Boller 29.8.1915 og 3.7.1916. Palsgård skov: Årlig ynglefugl, redefund 1920, sk. 24.7.1918 ♂ ad og 21.8.1918 ♂ juv. (D.F. I). Ses om-trent hvert efterår; har formentligt ynglet i Ussinggårds skove 1932, da 3-4 stk. opholdt sig der (STRANGE D.z.u.). Ikke sjælden i træktiden; set 21.7.1922 i Palsgård pltg., hvor den antagelig ynglede (RANDLØV D.z.u.). Hadsherred 1928-51: Set flere gange over en hejrekoloni i Åkjær skove juni 1934, smst. 12.6.1936, men ingen redefund; på trækk iagttaget Nølev 10.9.1942 og Odder 22.8.1948 (C. J. WITTRUP-JENSEN).
25. (Kolding-Vejle). Sk. ved Fredericia 30.9.1876. Ynglede i Jelling

- Skov 1920, reden dog ikke fundet, men udføjne unger set; i 1921 fandtes reden smst. 5.6., ♀ ad. blev sk. 23.7., reden nedrevet og ungerne dræbt 25.7. antagelig af mennesker (ALBERT-JENSEN F. & F. 28). Kun set 1 gang på træk (JÜHNE D.z.u.). Hyppig om sommeren, formodentlig ynglefugl; bevis mangler (HOLM D.z.u.).
26. (Varde-Grindsted-Vejen). Set i Agervig krat eller Haltrup lund 16.5.1932 (F. & F. 38). Ikke iagttaget på Grindstedegnen 1941-50 (R. LANGVAD JENSEN).
 27. (Nymindegab-Esbjerg-Ribe). Set på Fanø efteråret 1915 (SKOVGAARD D.O.F.T. 10). Måske ret alm. på træk ved Ribe, set 2.6.1912, 22.4.1916, 23.4.1916, 5.7.1918 og 20.9.1918 (LANGE 1919).
 29. (Odense-Bogense). GRILL har fundet rede et par gange, og meddeler at den endnu fandtes i begyndelsen af 1900erne. Sk. Eilby 1.6.1902 (SCHØLER 1931). Einsiedelsborg 1922-25: Kun set 1 gang, 27.8.1925 (HOLSTEIN D.O.F.T. 20). Ses hvert år på træk (KYED D.z.u.). Set enkelte gange om efteråret (CHRISTIANSEN D.z.u.). Træffes på træk både forår og efterår næsten årligt (KROG); set Egebjerggård 5.5.1950 (O. BRANDT).
 30. (Kerteminde). Alm. på træk ved Hverringe (JUEL D.z.u.).
 31. (Nyborg). Sk. ved Nyborg 15.6.1880, Holckenhavn 3.9.1919. Tilfældig trækfugl ved Vormark Møllegård (WITTRUP-JENSEN D.O.F.T. 31).
 32. (Fåborg-Svendborg). Set Svelmø april 1909, fanget 1 mil fra Nakkebølle juni 1916, set ved Nakkebølle 14.8.1918 (HELMS D.O.F.T. 12 & 36). Sk. ved Fåborg 24.9.1930.
 34. (Langeland). Sk. Tranekjær 1898 og juni 1900. Almindelig (FLØJTRUP D.z.u.). Alm. omkring 1910, forekommer endnu på træk sept.-okt. (C. NIELSEN). Set Kels nor 19.9.1948 og 30.9.1951, 4 stk. (O. BRANDT).
 35. (V.-Lolland). Før 1848: Hist og her i skove især med gamle ege, bemærket i Juellinge Dyrehage, Torrig skov, Kyllingskoven og Stengårdsskoven (ROSTRUP D.O.F.T. 27). 4 Lærkefalke alle fra Lolland ultimo 1800erne findes på Maribo gymnasium (C. PETERSEN). Set ved Nakskov 21.10.1928 (Bang D.F. II). Ikke truffet omkring 1930 (KONRADSEN D.z.u.). Set på træk ved Vindeholme 13.10.1950 (LINDHARD HANSEN).
 36. (Ø.-Lolland). Ynglede i Grænge skov 1919-27 men ikke siden (D.F. IV). Forekommer måske årligt på Saxkøbingegnen (LINDHARD HANSEN D.F. II). Ret sjælden på efterårstræk ved Lungholm (MARCHER D.z.u.). Sk. Våbensted 3.10.1937 og set ved Saxkøbing okt. 1937. Set flere steder, tidligst 3.5. senest 3.10.; 13 iagttagelser fra sept.; sås i 1949 ved en musvågerede uden dog at yngle (LINDHARD HANSEN).
 37. (Falster). Sk. Bøtø 11.9.1900, 2.6.1901, 25.7.1906, Tingsted 20.7.1908, Kippinge 21.5.1920 og set nær Nykøbing 7.8.1936. Ses af og til i træktidene, men er næppe talrigt forekommende på Nord-

- falster (MALLING og OLSEN D.z.u.). Kun set på efterårstræk, dog 2 så tidligt som 23.8.1949, iøvrigt 4 fra sept. og 1 fra okt. (LINDHARD HANSEN).
- 38.** (Møen). 2 kuld fra Ulfshale 10.6.1864 og 2.6.1865 i Z.M. Sk. Søndersogn skov 25.6.1866 og Volden ved Stege 6.6.1867. Set på træk 10 til 20.9.1941 (D.O.F.T. **40**). Ses sjældent; noteret f. eks. 21.4.1944 og 7.9.1951 (K. LINNET).
- 39a.** (Vordingborg-Næstved). Næstvedegnen 1870-92: Skydes ofte på træk (BAAGØE 1893). Ses jævnligt i træktiden ved Vordingborg, ynglede indtil 1878 i Nygårdshave; en meget fornøjelig skildring af et redefund 9.6.1886 i en lille skov (Trævænget) nær Vordingborg (BARFOD 1892). Louegnen ca. 1890-1916: Behor flere af egnens skove, særligt de mest afsides liggende som Størlinge skov, Mogenstrup stenskov og Lou sønderskov, ses derfor ved Lou næsten hver dag i maj og juli; i juni holder den sig mere ved reden. Ikke hyppig på træk. I 1909 havde 1 par rede i Lou østerskov (PEDERSEN D.O.F.T. **11**). Smst. 1916-51: Ynglede i Størlinge skov 1916, 17 og 18 men var derefter borte til 1935, da arten igen ynglede, ligeledes 1936 og 37, men 9.8.1937 blev de 3 unger sk., 1938 blev ♀ ad. sk. på reden smst., siden vides arten ikke at have ynglet på egnen. I 1918 og 19 ynglede et par i Brandelevholme skov, og 1933 sås 1 par flere gange ved Dyrlev skov; er på træk set lidt hyppigere 1945-51 end tidligere (J. PETERSEN). Sk. Kirkebjerg 11.9.1896, set ved Rosenfeldt aug. 1914, ved Stensby skov 26.4.1915 og ved Sallerupgård okt. 1914. Ynglede sidste gang i Østerskov ved Petersgård 1913, da ♀ ad. og 4 juv. blev sk. (SCHIOLTEN 1916). Yngler ikke mere i Præstøs omegn, antagelig yngleflugt i Lekkende skov 1927 (HARBOE D.O.F.T. **33**). Sk. ved Præstø aug. 1942 og aug. 1949 ♂ ad., fundet nyskuddt ved Brandelevholme skov 17.9.1951 ♀ juv.
- 39b.** (Stevns). 1884-1909: Kun 2 redefund begge i Gjorslev skov 5.6.1897 og 8.6.1898 (ARCTANDER D.O.F.T. **4**). Kuld fra Bøgeskoven 15.6.1899 i Z.M. Sk. Vemmetofte 29.8.1922, ved Faxe 19.8.1921 og 31.8.1936. Sparsom på træk (CHRISTENSEN D.z.u.).
- 40.** (Ringsted-Køge). Hasleveggen: Findes vist slet ikke (GALLE D.O.F.T. **1**). Ikke hyppig, ynglede vist enkelte steder; set af og til i forsommene, ikke sjælden aug.-okt. (HELMS D.O.F.T. **10**). Sandsynligvis 1 par ynglende; på træk ikke så hyppig som Dværgfalk (HORNEMANN D.O.F.T. **28**). Yngleflugt på Bregentved skovdistrikt 1916 (ALBRECHTSEN ved LINDHARD HANSEN). Ynglede i Sofiendals Hestehave ved Haslev 1927 (JENSEN D.z.u.). Set eller sk.: Vallø 5.5.1867, Kærehave 9.10.1899, Gisselfeldt 7.8.1911, Bregentved 23.5.1916, Holmegård 26.6.1916, Giesegård 25.5.1930, Hasleveggen 26.10.1931, 9. og 12.10.1932, 16.4., 9.5. og 23.7.1934, Skjoldnæsholm ca. 21.8.1943 og Gl. Køgegård 17.5.1948.
- 41.** (Skelskør-Sorø). MELCHIOR fandt den oftere ynglende ved Herlufsholm (KJÆRBØLLING 1852). Skovrider WIND har meddelt, at

- han jævnligt har truffet den med unger i Stenskov, Friheden og Kalbyris, sidstnævnte sted i sommeren 1891; ynglefugl ved Gunderslevholm (BAAGØE 1893). Ynglede tidligere i Bjernede skov og indtil 1907 i Lille Bøgeskov; ikke senere, men enkelte set (om 1887–1921) (TORSØ D.O.F.T. 25). Sås på træk på Sorøegnen 1919–23 (WIELANDT D.F. II). Et kuld unger ringmærket i Bjernede skov 5.7.1931 (D.F. IV). Rede med 3 store dununger fundet i en fornuftigvis ikke nærmere angivet skov 24.7.1939 (LANGE D.O.F.T. 33). Sk. Tårnborgh 22.9.1868 og Herlufsholm 28.7.1881, set i Katrineholm skov 14.8.1941. Sorøegnen: Enkelte på træk hvert år, set ved Stignæs 23.9.1951 (O. SCHELDE).
42. (Kalundborg). Sk. Lerchenborg 6.5. og 15.5.1896, ved Kalundborg 4.7.1870. Faldt ved Sejro fyr 18.9.1914 ♀ juv., hvilken er den eneste fyrfaldne Lærkefalk fra Danmark.
43. (Odsherred). 2 stk. set ved Knarbo klint primo juli 1918, antagelig ynglefugle i granplgt. nær ved (RASMUSSEN D.O.F.T. 15). På Hesselø angives arten at være sk. flere gange, bl. a. 11 stk. i april 1924 (BUCHWALD D.O.F.T. 23), denne meddelelse er dog utvivlsomt fejlagtig.
44. (Hornsherred). 1870–1900 almindeligste rovfugl i Hornsherred, nu (1931) stærkt aftaget, redefund Tjørnehakken ved Selsø 14.5.1885, sk. Raunsholte ved Hvalsø 17. og 23.7.1895 (SCHJØLER 1931). Sk. ved Holbæk 28.8.1939. Ikke ynglefugl på Jægerspris skovdistrikt; i maj ses af og til enkelte, f. eks. 9.5.1930, 25.5.1940, 16.5.1945 og 4.5.1947. Ligeledes enkelte jagttagelser i yngletiden f. eks. 3.6.1937 og 6.7.1939. På efterårstræk er arten regelmæssig, men fåtallig fra ultimo aug. til primo okt., hovedmængden ses i sept. (V. HOLSTEIN).
- 45a. (Roskilde-Holte). 1–2 par ynglede årligt i Charlottenlund i 1860erne meddeler FISCHER (SCHJØLER 1931). Holteegnen 1870–1902: enkelte par yngler i Geel skov, Rude skov, Ravneholmen og Søllerød kirkeskov. Smst. 1903–23: Ses nu meget sjældent; rede i Geel skov 1905, 07 og 09 (KOEFOED D.O.F.T. 17). Følgende kuld kendes: Jægersborg Dyrehave 1884, Bistrup hegn 1893, Bidstrup vase 1898, Holte 1879, Farum lillevang 1910, Slagslunde skov 1922 og Hareskoven 1926. Set eller sk.: Geel skov 20.5.1879, Jægersborg hegn 10.5.1880, Jonstrup vang 26.5.1907 (3 stk.), Katrinebjerg 20.8.1911, ved Furesøen 13.8.1912 og 21.8.1913 samt Gundsømagle 22.9.1918. Redefund: St. Hareskov 1909 og 17, Ryget 1909, 12, 14 og 16, Gandløse Eget 1909 og Slagslunde skov 1917 (i denne skov tog pastor BARFØD æg af Lærkefalk hvert år i en årrække.) R. JUL. OLSEN havde et kuld æg fra Frederikslund skov ved Holte taget mellem 1900 og 1906 (V. WEIBÜLL).
- 45b. (Nordsjælland). Redefund: Grib skov 1886 og 1900 (3 kuld), Valby hegn 1894, Tisvilde hegn 1908 og 09, Lystrup skov 1908. Tokkekøb hegn 1908 og 09, Rude skov 1909, Lystrup skov 1916 og 17 (V. WEIBÜLL). Hornbæk plgt. 1935 og 37. Ynglefugl i Store

- Lyngby skov til ca. 1930 (H. MADSEN). Set eller sk.: Rude skov aug. 1889 og 11.7.1895, Tisvilde hegn 4.6.1894, 18.8.1908, 22.5.1912, Esrum 11.8.1901, Helsinge 20.6.1912, Helsingør omegn 25.5.1915 og Hillerød 20.7.1939. Sjældnen på træk (MADSEN D.z.u.). Set enkelte gange om sommeren på Helsingøregnen, men sjældent (A. MADSEN).
46. (Kbh.vn.—Amager—Saltholm). 1869 meddeler FISCHER at arten i de sidste 5–6 år har ynglet i Frederiksberg have, i 1868 måske tillige i Søndermarken (SCHJØLER 1931). Rede i Kongens enghave 21.5.1876 (COLLIN 1888). Set eller sk.: Kbh. 3.9.1840, 8.10.1875, 20.8.1911, Brønshøj 20.7.1892, Kongelunden 20.9.1903 (3 stk.), 24.5.1924, 1.10.1944 (3 stk.), 18.9.1949 (3 stk.), Søborg mose 24.7.1874, Amager 1.9.1940, på denne ø ses arten årligt på efterårstræk i mindre antal. Ses ofte i træktiden i Utterslev mose 1934–36 (D.O.F.T. 33). Ses på Saltholm navnlig på efterårstræk (SVENDSEN 1935). Endelig har H. WINGE i en årrække noteret første og sidste iagttagne Lærkefalk ved Kbh.; hans data er: 5.5.1885, 7.5. og 1.9.1894, 14.5.1895, 25.9.1899, 16.5. og 7.9.1900, 19.5.1902, 15.5.1903, 14.5.1904, 23.5. og 9.9.1905, 10.5. og 27.9.1908.
47. (Bornholm). JOHANN DIETERICH PETERSEN (1717–1786) omtaler arten fra Christiansø. FISCHER fandt 2 par med reder i Almindingen 1862 (SCHJØLER 1931). 1 kuld taget 10.6.1864 nu i Z.M. Yngler i Almindingen (JENSEN-TUSCH D.O.F.T. 1). Yngler, men det er vistnok kun ganske få par vi har (SEIER 1932). Gamlemosen 1934: Her plejer 1 par at drive jagt meddeler LØPPENTHIN. Sk. på Bornholm: 3.9.1893, 3.8.1902, 13.6.1904 ved rede, 8.10.1924, Christiansø 4.9.1926. Omkring 1910 kunne man ved moserne altid træffe arten, konstant ynglefugl, dog kun i ringe antal; nu ser man den mest på træk om efteråret (SEIER).
49. (Rødding—Løgumkloster). Forekommer fåtalligt på træk ved Arnum-Arrild (K. HAUGAARD RASMUSSEN).
52. (Sundeved). Rede i Skelde skov 1927 (BORNEBUSK D.F. II). Regelmæssig på træk især om foråret; har ifølge andenhånds oplysninger tidligere ynglet flere steder, dette er ikke tilfældet mere; trods søgen 1935–51 har meddelelsen ikke fundet nogen rede (O. BEHREND'S).
53. (Als). Fåtallig (T. THORLEIFSSON). BEHREND'S oplysninger under d. 52 gælder også for Als.

Dværgfalk (*Falco columbarius aesalon* Tunst.).

Geografisk udbredelse. Den i Danmark forekommende race af Dværgfalken er udbredt som ynglefugl i Storbritannien, Norge, Sverige, Finland, nordlige Rusland og Vestsibirien, yngler videre sparsomt i Balticum og tidligere meget fåtalligt i Tyskland, men nyere positive oplysninger derfra savnes. I

Norge er Dværgfalken endnu udbredt over hele landet, flere steder dog meget fåtallig (LØVENSKIOLD 1947-49). I Sverige yngler i nutiden, bortset fra små lokale bestande på Öland og Gotland, kun regelmæssigt i de nordlige landskaber ned til og med Dalarna (F.ö.S.F. 1949). I hegge vore nabolande har en tilbagegang i såvel antal som udbredelse været mærkbar.

Forekomst i Danmark. Bevis for yngleforekomst i Danmark haves ikke; om den mest sandsynlige efterretning refereres til pag. 46 under distrikt 3. Chancerne for sådan må i nutiden anses være betydelig mindre end tidligere, hvor Dværgfalkens da langt sydligere udbredelse i Sverige i højere grad kunne give anledning til håb derom.

Fra sine skandinaviske ynglepladser gæster Dværgfalken årligt Danmark på trækket, der har udpræget SV. retning. Et ikke helt ringe antal overvintrer, dog spredt og noget uregelmæssigt fra år til år; sjældent, ikke årligt er Dværgfalken også truffet her i landet som oversomrende. Det har oftest været 1-årige, men også adulte fugle af begge køn er sk. i juni-juli. Årsagerne til sådan oversomring syd for yngleområdet kan være flere, og uden at komme nærmere ind på disse her, skal det dog nævnes, at der absolut ikke er noget, der tyder på en udvidelse af yngleområdet mod syd, snarere tværtimod.

Efterårstrækket indledes omkring 20. august, men det er dog kun få Dværgfalke, der når Danmark i denne måned. I begyndelsen af september stiger antallet, og i denne måned og i oktober passerer de fleste landet. Forskellige iagttagere er lidt uenige om i hvilken af disse måneder de fleste ses; det bliver dog sikkert meget nær lige mange; endnu i november kan der være lidt træk.

Forårstrækket er noget mere koncentreret; den langt overvejende del passerer mellem 10. april og 10. maj, men adskillige ses dog før, og det er heller ingen stor sjældenhed at notere Dværgfalk senere i maj. Dette træk går ret hurtigt gennem landet, og mærkes derfor kun lidt.

Det har ikke været muligt at fastslå nogen udpræget forskel for Dværgfalkens forekomst i landets forskellige egne. Noget tyder dog på, at den på efterårstrækket er lidt hyppigere på Sjælland og Lolland-Falster end mere vestligt, men fornyede undersøgelser kræves før dette kan anses for sikkert.

Nogen tilbagegang i antallet trækgæster i forhold til tidligere tider kan mærkes og står selvfølgelig i relation til tilbagegangen på ynglepladserne. Endnu må Dværgfalken dog siges at være regelmæssigt forekommende og ret alm. i september-oktober.

Fra de enkelte distrikter foreligger der følgende oplysninger:

1. (Skagen-Frederikshavn). Sk. ved Frederikshavn vinteren 1890. Tilfældig (D.F. I). Formentlig meget fåtallig, ikke iagttaget af A. HEILMANN.
2. (Hjørring-Brønderslev). Forekommer i Vendsyssel (REINHARDT 1863). Tilfældig (D.F. I).
3. (Læsø). »Den 28 Mai 1852 fundet ynglende paa Læsø; baade Fugl og Æg mig tilsendt af Hr. Birkedommer Gad; det eneste mig bekendte Exempel paa, at den fandtes ynglende her i Landet.« (KJÆRBØLLING 1851). Forannævnte meddelelse om yngleforekomst er den eneste, der har nogenlunde rimelig sandsynlighed for at være rigtig. En eftersøgning af »Fugl og Æg« har været negativ, og efterretningen anses i almindelighed for så tvivlsom, at arten ikke kan opretholdes som dansk ynglefugl på dette grundlag. Faldet på Læsø Trindel fyrskib 28.9.1937 ♀ juv. og 10.9.1938 ♀ ad.
4. (Sydøstl. Vendsyssel). Sk. ved Hals 20.9.1919. Ret alm. efterår og vinter i Hals og omegn (SCHELDE D.z.u. 1938). Ofte set på træk ved Flauenskjold aug.-sept. (J. LARSEN).
5. (Sydvestl. Vendsyssel). Sk. ved Ågård 1.10.1884, Halvrimmen 9.10.1920. Ses nu og da (RASMUSSEN D.z.u.).
6. (Nordl. Thy og V.-Hanhherred). Sk. ved Hundstrup 12.4.1879, Rær 1.4.1921.
7. (Sydl. Thy). Sk. i Thisted pltg. 4.12.1877, Silstrup 27.10.1915, Bedsted 13.5.1922 ♂ ad. og Hurup 2.5.1942 ♀.
9. (Salling). Set ved Skive 28.12.1945, 6.5. og 12.9.1946. Ses ikke så sjældent, særligt om efteråret, bl. a. iagttaget i Brigsbjerg krat og Kås skov. I vinteren 1948-49 sås et ekspl. jævnlgt ved Lihme skole (K. ENNA JENSEN).
11. (Ø. Himmerland). Sk. Ålborg okt. 1862, maj 1868 og marts 1871, Visborggård 12.9.1917 og 7.9.1920, fanget syg 18.5.1931. Hyppigst om efteråret, altid enkeltvis (RASMUSSEN D.z.u.). Ses nu og da på træk både forår og efterår, træffes kun enkeltvis og fåtalligt (K. O. PEDERSEN).
12. (Anholt). Sk. 28.8.1934. Ses sjældnere end Tårnfalk (HOBOLT 1946).
- 13a. (S. for Randers fjord). Ret hyppig om efteråret 1866-72 (FENCKER 1873). Sk. Vissing 11.4.1863 og ved Randers 2.5.1874 ♀ ad. Fåtallig trækfugl (STEINBACH D.z.u. 1936).
- 13b. (Randers-Mariager). Sk. Havndal 15.4.1912 og 8 km syd for Hadsund 22.9.1919. Fåtallig trækfugl (STEINBACH D.z.u. 1936).

14. (Viborg). Hyppig på træk især om efteråret, sk. Viborg pltg. jan. 1882 (CHRISTIANSEN 1890). Ret alm. på efterårstræk ved Bøllingsø ca. 1905–30 (CHRISTIANI D. O. F. T. 24). Enkelte ses, såvel på vår- som høsttræk (D. F. I). Ses hvert efterår (ØRRITS D. z. u.). Fåtalig trækfugl (STEINBACH D. z. u. 1936). Set Fussingø 15. 2. 1948.
15. (Holstebro–Skive). Sk. Feldborg pltg. okt. 1866.
16. (V. for Struer–Holstebro). Sk. Pallebjerg pltg. 8. 10. 1935.
17. (Ringkøbing). Forekommer årligt på træk i Ringkjøbing fjord (RAMBUSCH 1900). Sk. Bregning ved Spjald 19. 12. 1912 og 19. 12. 1920.
18. (Herning). Sk. Aulum 19. 4. 1907 og ved Herning 10. 3. og 29. 9. 1917. Set ved Studsgård 24. 9. 1932. Kun en enkelt iagttagelse fra Bording og Ikast sogne (JENSEN D. z. u. 1934). Tilfældig på træk på Herningegnen (D. F. IV).
19. (Brande–Give). Ses ikke sjældent om efteråret ved Sdr. Omme (CHRISTOPHERSEN D. z. u.).
20. (S. for Silkeborg). Tilfældig på Bryrupegnen, set enkelte gange især om efteråret (D. F. I). Sk. april 1937.
21. (Silkeborg–Århus). Sk. ved Århus 10. 9. 1899, Frijsenborg sept. 1904, aug. 1915, 19. 5. og sept. 1916, Låsby 2. 11. 1923, ved Brand sø sept. 1931 og jan. 1932. Silkeborgegnen: Regelmæssig på efterårstræk især 1922, 23 og 24 (POULSEN F. & F. 44). Ikke sjælden om vinteren, ikke i aftagende, særlig mange i vinteren 1927, få i vinteren 1932 (POULSEN D. z. u.).
- 22b. (Grenå). Sk. Katholm 20. 5. 1901 og Emmedsbo ved Gerrild 8. 5. 1914. Set på træk ved Stensmark 22., 23. og 24. 4. 1907 ialt 5 stk.
23. (Samsø). Sk. Onsbjerg 12. 11. 1924. Forekommer sparsomt på træk om foråret, regelmæssigt men fåtaligt hele efteråret fra sept., dog nu stærkt formindsket i antal (A. NIELSEN).
24. (Horsens). Flere stk. fanget i høgegarn ved Tyrøbæk (KJERBOLLING 1852). Forekom i tiden ca. 1875–1916 undertiden på træk ved Tåning (RANDLØV D. O. F. T. 10). Ved Tåning kun set 3 gange fra 1909 til 1939 (D. z. u. 1939). Sk. Boller 25. 9. 1914, 8. 5. 1915, 19. 5. og 26. 9. 1916, 16. 5. og 18. 5. 1917. Nævnes fra egnen som træk- og strejffugl (HOLM D. O. F. T. 29). Ses omtrent hvert efterår (STRANGE D. z. u.). Ses undertiden på træk (RANDLØV D. z. u.). Hadsherred 1928–51: Enkelte iagttagelser næsten hvert år i april–maj og sept.–okt. særligt ved kysterne (C. J. WITTRUP-JENSEN).
25. (Kolding–Vejde). Sk. Jelling 5. 10. 1918, Viuf 19. 11. 1923 og Gesten 22. 9. 1946. Kun set 1 gang på træk (JÜHNE D. z. u.). Ses ikke sjældent om vinteren (HOLM D. z. u.).
26. (Varde–Grindsted–Vejen). Sk. Grindsted 24. 9. 1918. Ikke iagttaget på Grindstedegnen 1941–50, formentlig meget fåtalig (R. LANGVAD JENSEN).
27. (Nymindegab–Esbjerg–Ribe). Sk. Lustrup maj 1902, Nymindegab 30. 9. 1909, 10. 10. 1913, 21. 9. 1914 og 20. 10. 1920, Fanø efteråret 1915, Bjerrum 25. 1. 1917, Ribe mark 30. 1. 1917, Sdr. Farup

- 17.10.1919, Nørre Nebel 7.10.1921, Oksbøl 8.9.1942, Billum 20.10.1942 og Alslev ved Varde 6.3.1951. Faldt ved Grådyb fyrskib 6.10.1913, 19.10.1921 og 8.9.1929.
- 28.** (Middelfart-Assens). Sk. Wedellsborg 10.9.1904.
- 29.** (Odense-Bogense). Regelmæssig efterår og vinter i Bederslev dale, dog kun yngre fugle, GRILL hos Collin (1888). Sk. Eilby 8.3.1903. Einsidelsborg 1922-25: Ret hyppig om efteråret, især sept.-okt. 1925, kun set 1 gang om foråret, 5.4.1924. Altid set på åben mark, aldrig i skoven (HOLSTEIN D.O.F.T. 20). Ses enkeltvis hvert år i okt.-nov. (CHRISTIANSEN D.Z.U.). Set Hofmangave 12.2.1950.
- 30.** (Kerteminde). Sk. Kerteminde 18.4.1907, 27.10.1911 og 10.2.1922. Alm. på træk ved Hverringe (JUEL D.Z.U.). Set Fyens hoved 21.4.1951.
- 32.** (Fåborg-Svendborg). Sk. Brahetrolleborg 7.10.1909. Ikke hyppig ved Nakkebøllefjord 1908-17, sås dog af og til om vinteren, 16.12.1915 sås 2 stk. i kamp med en Tårnfalk (HELMES D.O.F.T. **12 & 36**).
- 33.** (Ærø). Iagttaget 10.10.1945 og 15.1.1946, antagelig fåtallig (K. MADSEN).
- 34.** (Langeland). Bemærket på træk i april (C. NIELSEN). Set Tryggelev nor 25.3.1951 og 2 stk. ved Kels nor 30.9.1951 (O. BRANDT).
- 35.** (V.-Lolland). Sk. Nakskov 22.11.1932 og Aunede strand 26.12.1946. På Lolland-Falster er arten ret alm. på træk i sept (tidligst set 7.9.) og okt., meget fåtalligt overvintrende og på forårstræk (senest set 18.5.); forekomsten kan belyses ved følgende iagttagelser: sept. 21, okt. 36, nov. 2, dec. 1, jan. 1, feb. 0, marts 1, april 1 og maj 2, af forannævnte iagttagelser er 12 fra d. 35, 15 fra d. 36 og 38 fra d. 37 (LINDHARD HANSEN).
- 36.** (Ø.-Lolland). Sk. Ålholm 18.9.1919 og Bursø 17.10.1946. På træk forår og efterår, hyppigst i sept. (OLSEN D.Z.U.). Ret sjælden på efterårstræk ved Lungholm (MARCHER D.Z.U. 1933). Se videre under d. 35.
- 37.** (Falster). Forekommer årligt på træk både forår og efterår, hyppigst i sept., adskillige iagttagelser fra Nykøbingegnen efterårene 1933, 34 og 35; fra 15.10. til 20.10.1938 gik et stærkt træk langs Falsters østkyst (OLSEN D.Z.U.). Mange efterretninger om skudte fugle tyder på et ikke ringe antal passerer især om efteråret. Se videre under d. 35.
- 38.** (Møen). Sk. ved Stege (KJÆRBØLLING 1852). Sk. Tjørnemark 3.9.1866, Frenderup 24.5.1867. Ses af og til, især i sept., Røddinge 1.5.1946 ♂ ad., ved Bogø 16.9.1951 (K. LINNET).
- 39a.** (Vordingborg-Næstved). Næstvedegnen 1870-92: Skydes af og til i træktiderne (BAAGØE 1893). Louegnen ca. 1890-1916: talrig på gennemrejse, især april og sept. (PEDERSEN D.O.F.T. 11). Vordingborgegnen: Ikke sjælden på træk og om vinteren, ses i reglen hvert år ved Sallerupgård (SCHIOLTEN 1916). Præstøegnen: Ses

- af og til fra nov. til april (HARBOE D.O.F.T. **33**). Fåtalig årlig trækgæst på Gaunø, ses især om efteråret (M. HANSEN).
- 39b.** (Stevns). 1884–1909: Skydes af og til på træk om efteråret (ARCTANDER D.O.F.T. **4**). Sk. Jomfruens Egede 5.10.1900, Gjorslev 25.9.1907, Storeheddinge 30.9.1911, Vemmetofte 8.12.1914 og 8.3.1916. Et ikke helt uvæsentligt antal Dværgfalke trækker årligt ud fra Falsterbo, den overvejende del af disse når antageligt Danmark i dette distrikt, iagttagelser herover er dog ikke publiceret.
- 40.** (Ringsted–Køge). Hasleveggen 1894–1908: Ikke særlig sjældnen om vinteren (HELMS D.O.F.T. **10**). 1930–34: Ikke sjældnen efterår og vinter (HORNEMANN D.O.F.T. **28**). Set Bjæverskov 5.10.1947.
- 41.** (Skelskør–Sorø). Træffes nu og da på trækket, sk. Sprogø 23.9.1881 (COLLIN 1895). Sk. ved Herlufsholm 1875, 76 og 81. Sorøegnen: Enkelte på træk hvert år, set Stignæs 1.10.1950 6 stk., 8.10.1950 3 stk. og 23.9.1951 (O. SCHELDE). Regelmæssig på træk ved Østerhovedgård (E. CASTENSCHILD).
- 42.** (Kalundborg). Sk. eller set: Saltbækvig 20.4.1917, 7.9.1930, 13.9.1936, 16.10.1949, Vinskoven 4.5.1925 og Snevis skov 4.5.1941.
- 43.** (Odsherred). Sk. ved Nykøbing sept. 1882 og Sjællandsodde 12.11.1938. Enkelte individer ses på træk på Hesselø (BUCHWALD D.O.F.T. **23**), meddelelens kilde er dog næppe helt pålidelig.
- 44.** (Hornsherred). Sk. ved Holbæk efteråret 1888 og 4.6.1939, Soderup mose 16.7.1916. Jægerspris: Ses af og til på forårstræk i april, 1 stk. set i Nordskoven 15.8.1936; efterårstrækket begynder medio sept. og varer til medio okt., retning SV. (V. HOLSTEIN).
- 45a.** (Roskilde–Holte). Holteegnen ca. 1903–1923: Ses i skovene og ved Furesøen om vinteren (KOEFOED D.O.F.T. **17**). Ses ret ofte på Avedøre holme (PEDERSEN D.O.F.T. **9**). Ses jævnlige i Utterslev mose (D.O.F.T. **33**).
- 45b.** (Nordsjælland). Ret hyppig i træktiden i Tisvilde hegn (COLLIN 1895). Set næsten dagligt ved Helsingør jan.–feb. 1951 (A. MADSEN)
- 46.** (Kbhvn.–Amager–Saltholm). Hyppig i Kongelunden, mest unge fugle (KJÆRBØLLING 1852). Ses på Saltholm på træk i sept. (SVENDSEN 1935). Hertil en meget lang række skudte eller iagttagne fugle; det er åbenlyst, at et ret betydeligt antal årligt passerer distriktet, især på efterårstræk.
- 47.** (BORNHOLM). Ses ofte i Almindingen (JENSEN-TUSCH D.O.F.T. **1**). Trækgæst ankommer i reglen i okt. og bliver her hele vinteren, sk. 11.1.1905, 13.9.1913 og 6.10.1922 (SEIER 1932).
- 48.** (Haderslev). Sk. Lillebælt 1.10. og 5.10.1920.
- 49.** (Rødning–Løgumkloster). Forekommer ret jævnlige på træk ved Arnum-Arrild (K. HAUGAARD RASMUSSEN).
- 50.** (Vestligste Sønderjylland). Tilfældig på træk på Jordsand efteråret 1931 (D.O.F.T. **38**).
- 51.** (Tønder–Tinglev). Sk. ved Tønder 10.4.1948.
- 52.** (Sundeved). Forekommer regelmæssigt på træk forår og efterår, og er da nogenlunde almindelig (O. BEHREND).

53. (Als). 12 stk. set på forskellige lokaliteter under forårstrækket 1947 (BEHREND'S D.O.F.T. 42). Fåtalig på træk (T. THORLEIFSSON). BEHREND'S oplysninger under d. 52 gælder også for Als.

Aftenfalk (*Falco v. vespertinus* (L.)).

Geografisk udbredelse. Aftenfalken er udbredt som ynglefugl øst for en linie, der kan tænkes trukket fra Ladoga søen i vest-Rusland gennem Balticum, Polen, Ungarn, Rumænien til Sortehavet, således især i Rusland hvor den yngler så højt mod nord som ved Archangelsk og mod øst er udbredt helt til Baikalsøen. Nogle redefund er dog gjort vest for dette område, således enkelte i Finland og muligvis også i Tyskland samt en gang i Sverige (Öland 1928). Arten er af ret omstrefjende karakter og som tilfældig gæst truffet i de fleste europæiske lande; så vestligt som i Storbritannien er den f. eks. fundet ca. 40 gange.

Forekomst i Danmark. KJÆRBØLLING (1852) er den, der først omtaler Aftenfalken fra Danmark, siden da kendes der 44 ret sikre iagttagelser omfattende 54 fugle, da der 7 gange er set 2 og en gang 4 stkr. samtidig. I god overensstemmelse hermed angives Aftenfalken stedse som sjælden og tilfældig i de siden udgivne fuglelister. Der findes dog 2 afvigelser herfra, idet COLLIN (KJÆRBØLLING 1875-77) skriver: »Ved Bøtø indfinder den sig aarligt«, og ANDERS PEDERSEN (D.O.F.T. 11) der i syd-Sjælland mener at have set adskillige i årene 1890-1916, og han er ikke i tvivl om, at den »bebor« egnen¹⁾. På ingen af disse 2 lokaliteter findes arten i nutiden regelmæssigt ligesålidt som noget andetsteds i landet.

De 54 danske fugle fordeler sig opdelt i 10-årsperioder som følger:

1850-59	4	1900-09	11
1860-69	3	1910-19	6
1870-79	6	1920-29	8
1880-89	-	1930-39	5
1890-99	3	1940-49	4
		1952	2

Hertil kommer fra ukendt år før 1925 2 fugle.

¹⁾ Den seneste meddelelse er medtaget på grundlag af, at PEDERSEN var en både dygtig og meget interesseret iagttager. Samtidig var han imidlertid også en ivrig samler; det er derfor lidt påfaldende, at det ikke lykkedes ham at skyde noget eksemplar til sin samling, ganske særligt da flere af iagttagelserne blev gjort under jagter.

Topkurven 1900–09 synes helt tilfældig, mens den anden 1920–29 væsentlig er beroende på, at der i 1927 blev gjort 5 fund.

Aftenfalken, der er trækfugl, er aldrig truffet i Danmark om vinteren, derimod ofte i yngletiden, hvad der har givet anledning til tro på, at arten lejlighedsvis yngler i landet. Især iagttagelser fra 1850, 1866, ca. 1899 og 1927 tyder på, at dette er rigtigt. Bevis for yngleforekomst mangler dog stadig, men det er sandsynligt, at sådan undtagelsesvis kan finde sted.

For 49 fugles vedkommende ved man, hvilken måned de er truffet, fordelingen heraf ser således ud:

April.....	1	August.....	7
Maj.....	24	September.....	9
Juni.....	3	Oktober.....	3
Juli.....	3		

Maj måneds relative høje antal virker ret overbevisende; der er uden sammenligning størst chance for at træffe Aftenfalken i Danmark i denne måned. Tidligst er arten set 24. april senest 26. oktober.

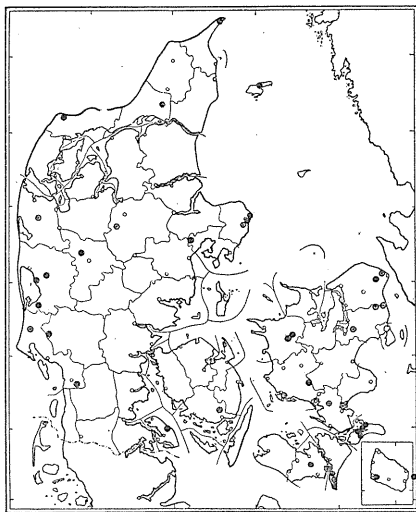
Køn og alder er angivet for henholdsvis 32 og 35 danske fugle og frembyder iøvrigt ingen særlige overraskelser. Mod 16 ♂♂ står 21 ♀♀, og da alle 1-årige her er regnet som adulte, giver det 26 ad. mod 13 juv. De mange majfund må nødvendigvis give udslag til førstnævnte kategori.

Den geografiske fordeling af Aftenfalken i Danmark er meget jævn, iagttagelserne fordeler sig således (tallene i parentes angiver antal nedlagte fugle af iagttagelserne):

Jylland.....	18 (13)	Lolland.....	1 (0)
Sjælland.....	18 (6)	Møen.....	7 (4)
Fyn.....	1 (1)	Bornholm.....	2 (2)
Falster.....	4 (4)	Læsø.....	2 (1)
		Als.....	2 (1)

De nærmere data for Aftenfalkens forekomst i Danmark er følgende:

1. (Skagen—Frederikshavn). Sk. Strandby 23.8.1937 ♂ juv. Skind i privateje (C. M. POULSEN).
3. (Læsø). Sk. på Læsø 23.5.1850 ♂ ad. Dagen efter sås ♀ ad. smst. Skind i Z. M. (KJÆRBØLLING 1852).

Dansk topografisk Undersøgelse

Fig. 2. Aftenfalkens (*Falco vespertinus* L.) forekomst i Danmark. ● skudte fugle, ○ iagttagne fugle.

Distribution of the Red-footed Falcon (*Falco vespertinus* L.) in Denmark. ● shot specimens, ○ sight records.

5. (Sydvestl. Vendsyssel). Sk. Toftegårdshave ved Store Vildmose 14.5.1856 ♂ ad. (KJÆRBØLLING 1875–77).
6. (Nordl. Thy og V.-Hanherred). Sk. Hamborg pr. Hanstholm 19.5.1917 ♀ ad. Skind i Z.M.
14. (Viborg). H. WEIS iagttog et eksemplar i Stendal pltg. mellem 28.6. og 12.7.1917 (D.F. I).
16. (V. for Struer–Holstebro). Set ved Storåen mellem Naur og Bur 20.8.1938 ♂ ad. og yderligere et eksemplar (ULRIK ved H. SCHEEL D.O.F.T. 33).
17. (Ringkøbing). Sk. Stauning ved Skjern 7.9.1927 ♀ juv. Tilgået Heibergs samling i Viborg (H. P. HANSEN). Ifølge brev af 29.1.1951 findes eksemplaret ikke mere der (J. P. ANDERSEN). – Sk. Fasterlund ved Skjern 12.9.1927 ♀ juv. Skind i H. P. HANSENS samling, Herning.
18. (Herning). Sk. Vildbjerg ved Herning 3.10.1909 ♀ juv. Skind i Z.M. – Et eksemplar dateret 3.10.1920 fra samme lokalitet omtalt flere steder i litteraturen er en dobbeltgænger til forannævnte fugl; det er opstået ved en fejlskrivning i et katalog og slettes hermed af listen over danske Aftenfalke.
21. (Silkeborg–Århus). Sk. Voldby pr. Hammel 11.5.1927 ♀ ad. Skind i Nat. Mus. Århus. Dette eksemplar er også omtalt under datoen 14.2., der dog utvivlsomt er fejlagtig.
- 22b. (Grenå). Angives sk. i Benzon skov 26.6.1834 af BONNEZ (KJÆRBØLLING 1852). Det er hævet over enhver tvivl, at meddelelsen var

- unøjagtig; fundet bør stryges; det indgår ikke i oversigten ovenfor.
 – Sk. Stensmark ved Grenå 16.5.1906 ♀ ad. Fuglen havde bred æggeleder og æg betydeligt forstørret. I forbindelse med dette fund meddelte godsejer LICHTENBERG til Hessel, at han 7–8 år tidligere havde iagttaget en Aftenfalk ved en gammel kragerede i en lille birkeskov i sin eng. Reden blev desværre forstyrret af drenge (SCHIØLER 1931). – Sk. Grenåegnen 22.5.1917 ♀ ad. Skind i Nat. Mus. Århus. Også datoen 25.5. forekommer for dette eksemplar.
- 26.** (Varde–Grindsted–Vejen). Sk. Vallund ved Ølgod 5.9.1920 ♀ juv. Skind i Herning Museum. SCHIØLER (1931) har datoen 6.9., der ifølge H. P. HANSEN er forkert. – Sk. Vardeegnen 10.9.1927 ♂ juv. Skind i Nat. Mus. Århus, hvor fuglens etikette dog lyder på ♀; konservatoren (ÅBOE SØRENSEN), der har præpareret den, har imidlertid bestemt den som ♂ (C. M. POULSEN).
- 27.** (Nymindegab–Esbjerg–Ribe). Sk. Varming by pr. Ribe foråret 1878 ♂ ad. (SCHIØLER 1931). – Set Hennegård ved Fil sø 23.5.1938 (JOHS. LARSEN D.O.F.T. **32**).
- 32.** (Fåborg–Svendborg). Sk. Stenstrup pr. Svendborg 15.5.1907 ♂ ad. (KALKAU D.O.F.T. **2**).
- 36.** (Ø. Lolland). Ved Krenkerup slot blev en Aftenfalk set 29. og 30.8.1946. Iagttagelserne blev gjort om aftenen, men meddelelsen er sikker på, at fejltagelse er udelukket. I eftersommeren 1944, 1.7.1945 og 9.7.1948 iagttoges falke på insektjagt smst., men på grund af det sene tidspunkt, $\frac{3}{4}$ til $1\frac{1}{4}$ time efter solnedgang kunne arten ikke med sikkerhed fastslås; sandsynligheden taler for, at det har været Aftenfalke (LINDHARD HANSEN).
- 37.** (Falster). Ved Bøtø indfinder den sig årligt. Sk. Veggerløse 1851 ♀ ad. (KJÆRBØLLING 1875–77). – Sk. Bøtø 17.5.1901 ♀ ad. Skind i Z.M. – Sk. Guldborgsund 26.10.1903 ♀ ad. (C.C. OLSEN D.z.u.). Fundet død Hasselø nor 10.5.1952 ♂ ad., havde været død 3–4 dage (LINDHARD HANSEN).
- 38.** (Møen). Sk. Frenderup 24.4.1865 ♀ ad. (SCHIØLER 1931). – Sk. i Steges omegn 6.9.1872 ♂ juv., yderligere 3 ungfugle blev samtidigt set (COLLIN 1877), der dog har forkert dato og (SCHIØLER 1931). – Sk. Tjørnemark 1878 ♀. Skind i Z.M. – Sk. Udby ved Stege 20.9.1927 ♀ juv. (H. P. HANSEN).
- 39a.** (Vordingborg–Næstved). ANDERS PEDERSEN mener at have set arten ved Bøgesø sø 5.6.1917 og i Hammer Enghave i årene 1890–1903 ligeledes i de store moser der omkring, og var f. eks. 5.5.1908 og 7.7.1916 tæt ved 2 fugle (PEDERSEN D.O.F.T. **11**). – Set på Præstø fjord 27.5.1935 (HARBOE D.O.F.T. **33**). – Set flyvende på Knudshoved 9.5.1952 ♀ ad. (LINDHARD HANSEN).
- 39b.** (Stevns). Sk. Holtug 17.5.1947 ♀ ad. Skind i C. HANSENS samling, Skævinge.
- 41.** (Skelskør–Sorø). Sk. Gunderslevholm maj 1890 ♀ ad. Skind i samlingen på Gunderslevholm. – Sk. Basnæs pr. Skelskør 29.5.1909 ♂ ad. (PIRTZEL D.O.F.T. **3**).

42. (Kalundborg). Sk. Vinskoven, Torbenfeldt juni 1907 ♂ ad. Skind i Stenhus Kostskoles samling. En set dagen efter smst. af C. BECKER (SCHJØLER 1931 & D.O.F.T. 25). – Sk. Torbenfeldt 10.5.1909 ♂ ad. (etårig), (PIRTZEL D.O.F.T. 3).
- 45a. (Roskilde-Holte). ♂ og ♀ set i Jægersborg Dyrehave 24.5.1866, ligeledes i den følgende tid til hen i juni da ♀ udeblev, ♂ stadig set af BENZON m. fl. (KJÆRBØLLING 1875–77). – Set i Soderup mose ved Hedehusene 3 eller 4.8.1898 (MANNICHE 1928).
- 45b. (Nordsjælland). Set i Rude skov 30.5.1905 ♂ ad. (C. LUND F. & F. 8). – Fundet død Gurre slotsruin 4.5.1926 ♀ ad. (SCHJØLER 1931). – Set ved Marienlyst park 2.10.1936 ♂ (?) juv. (K. MADSEN D.O.F.T. 31).
47. (Bornholm). COLLIN (1888) meddeler: »Apt. Benzon havde dens Æg fra Bornholm (1860 Rosen).« En efterforskning af dette kuld har været negativ, og der foreligger sandsynligvis en fejltagelse (eller bedrageri), i hvert fald kan meddelelsen ikke anerkendes som bevis for yngleforekomst. – Sk. Buskegård ved Rønne 10.8.1898 ♀ ad. Skind i Z. M. – Fanget i Østersøen ca. 1 mil øst for Bornholm omkring 1.8.1920 ♂ juv. Kom levende til Zoologisk have i København, hvor den døde 10.3.1925. Skind i Z. M. SEIER (1932) angiver eksemplaret fanget øst for Rønne, og har i hvert fald berettiget ændret fuglens køn, der i fyrberetning nr. 37 angives som ♀; det var en ♂.
53. (Als). Sk. Nørreskoven 29.5.1946 ♂ ad. (1årig) yderligere 1 stk. set. Skind i H. SANDKAMMS samling, Als (O. BEHRENS).
Yderligere foreligger en ♂ fra Jylland uden dato og nærmere lokalitet (SCHEEL D.O.F.T. 19).

SUMMARY IN ENGLISH

The Distribution and the Occurrence of the Falcons in Denmark. II.

The Hobby (*Falco s. subbuteo* L.), the Merlin (*F. columbarius aesalon* Tunst.) and the Red-footed Falcon (*F. v. vespertinus* L.).

Hobby (*Falco s. subbuteo* L.).

Rather common breeder up to 1880, then comparatively rare until about 1925. Now it is rare and the whole population consists of 10–20 pairs only. It is fairly certain that there are only 9 pair distributed over the whole country at present. The migrating route of Danish Hobbys is unknown; there is only one ringing-record (from France). In the migration season the Hobby is local in E.-Denmark, rare in W.-Denmark. The spring-migration takes place from the end of April to the middle of May. The autumn-migration takes place from end of Aug. to the beginning Oct., the main migration in the first 3 weeks of Sept.

Merlin (*Falco columbarius aesalon* Tunst.).

Not breeder. During migration it is commonly seen over the whole country. Some individuals stay as winter-visitors, but they are very rare summer-visitors. During spring-migration the greater part are to be seen between the 10th of April to the 10th of May, some even come in March. Autumn-migration takes place from the end of Aug. to Nov., the main migration in Sept.-Oct.

Red-footed Falcon (*Falco v. vespertinus* L.).

Not breeder; a rare and irregular visitor. Since the first Danish record from 1850 we have information about 54 specimens from 41 observations; in 1927 there were 5 records. It is of interest to note, that of 49 birds, the dates of which are known, 24 were seen in May.